

مطالعه نقاشی‌های منتخب علی اکبر صادقی بر اساس مؤلفه‌های مکتب سوررئالیسم

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۱۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۳۰

کد مقاله: ۷۸۴۴۶

سارا محمودی^۱، معصومه زمانی سعدآبادی^{۲*}

چکیده

سوررئالیسم به معنای فراواقع‌گرایی یکی از جنبش‌های مهم هنری قرن بیستم است که در آن هنرمند به کشیدن تصاویر خیالی و غیرمنطقی می‌پردازد. از ویژگی‌های بارز این مکتب می‌توان به پیچیدگی، فضای رمز آلود و مبهم آن اشاره کرد. علی‌اکبر صادقی از جمله هنرمندان معاصر ایرانی است که فضای اغلب نقاشی‌های وی سوررئالیستی ایرانی است. هدف این پژوهش بررسی آثار منتخب علی‌اکبر صادقی بر اساس مؤلفه‌های سوررئالیسم است. پژوهش حاضر در پی پاسخ به این پرسش که نقاشی‌های علی‌اکبر صادقی از منظر سوررئالیستی از چه ویژگی‌های بصری و محتوایی برخوردار است؟ انجام یافته و داده‌های آن از طریق منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی گردآوری شده و به شیوه توصیفی-تحلیلی مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج بدست آمده از این پژوهش حاکی از آن است که در هر سه اثر انتخاب شده از علی‌اکبر صادقی با عناوین "پیروز"، "سیاستمدار" و "بازرگانان" دو دیو با رنگ‌های گرم و سرد به عنوان نقش اصلی در پس‌زمینه‌ای با رنگ خنثی اما مملو از نقش و بافت مرتبط با آن ترسیم شده‌اند. وجود اشکال مثلثی شکل در هر سه اثر و همچنین وجود فرم‌هایی مثل مار با زبانی چند شاخه، چشمانی قرمز و اندام‌های دفرمه شده دیوها از جمله چشم‌های بزرگ، گوش‌ها و دندان‌های تیز و دراز حس تزلزل، ترس و وحشت ولی در عین حال وجود دیگر فرم‌ها همچون نقوش گیاهی خصلتی متناقض و البته زیبا و چشمگیر به لحاظ فرم و محتوا به مخاطب القا می‌کند.

واژگان کلیدی: سوررئالیسم، نقاشی‌های علی‌اکبر صادقی، اثر پیروز، اثر سیاستمدار، اثر بازرگانان.

۱- دانشجوی کارشناسی نقاشی ایرانی، دانشکده هنرهای تجسمی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران.
۲- دانشجوی دکتری تخصصی تاریخ تطبیقی و تحلیلی هنر اسلامی، گروه مطالعات عالی هنر، دانشکده هنرهای تجسمی، دانشکده‌گان هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، تهران، ایران. ایمیل: mz375mz@gmail.com

سوررئالیسم^۱ یکی از جنبش‌های هنری قرن بیستم که به کشیدن تصاویر خیالی و غیرمنطقی می‌پرداخت، تأثیر بسیاری بر هنر معاصر گذاشت. در نقاشی سوررئالیسم عناصری مانند ترکیب‌های غیرمنطقی، خوفناک، رویاپردازی و تصاویری از دنیای ناخودآگاه به نمایش گذاشته می‌شوند. نقاشی‌های سوررئالیستی معمولاً با رنگ‌های زنده، شدید، ترکیب‌های غیرمنطقی و عجیب و غریب ترسیم می‌شوند. سوررئالیسم به معنی چیزی خارج از واقعیت یا برتر از واقعیت نیست، بلکه بیشتر به عمق و قسمت پنهان واقعیت گرایش دارد و در آن محتوای آثار از اهمیت بیشتری برخوردار است. هنرمندانی چون سالوادور دالی^۲، رنه ماگريت^۳ و مکس ارنست^۴ از هنرمندان مشهور این مکتب بوده و از هنرمندان ایرانی آیدین آغداشلو، ایران درودی، امین‌الله رضایی و علی‌اکبر صادقی کسانی هستند که در این حوزه فعالیت داشتند و دارند. علی‌اکبر صادقی یکی از نقاشان معاصر ایرانی است که در آثارش فضایی سوررئال به نمایش می‌گذارد. شیوه او یک نوع سوررئالیسم ایرانی بوده که بر پایه شیوه نقاشی سنتی و قهوه‌خانه‌ای بنا شده است. در آثار او از فرم‌های سنتی ایرانی الهام گرفته شده که ریشه در فرهنگ فولکلور و تصاویر عامیانه ایرانی دارد. در این پژوهش به بررسی سه اثر از علی‌اکبر صادقی از دیدگاه سوررئالیستی پرداخته می‌شود. به عبارتی دیگر هدف پژوهش حاضر بیان ویژگی‌های مکتب سوررئالیسم و بررسی سه اثر منتخب از علی‌اکبر صادقی بر اساس این ویژگی‌ها است تا به این پرسش که نقاشی‌های علی‌اکبر صادقی بر اساس سوررئالیسم از چه ویژگی‌های بصری و محتوایی برخوردار است؟ پاسخ دهد.

۲- روش تحقیق

روش تحقیق حاضر توصیفی-تحلیلی بوده و با استفاده از استدلال استقرایی از جز به کل انجام یافته است. اطلاعات این پژوهش به روش کتابخانه‌ای و منابع اینترنتی گردآوری شده و به صورت کیفی تجزیه و تحلیل یافته است. جامعه آماری پژوهش حاضر نقاشی‌های علی‌اکبر صادقی را دربر می‌گیرد که از آن بین سه اثر از نقاشی‌های او به صورت غیراحتمالی و از نوع وضعی و هدفمند بر اساس وجود مؤلفه‌های سوررئالیستی انتخاب شده است.

۳- پیشینه تحقیق

در رابطه با موضوع پژوهش حاضر، پژوهش‌های متعددی انجام یافته که از آن جمله می‌توان به مقاله‌های ذیل اشاره کرد. می-ریز، موسی، رستمی، مصطفی و محمد اعظم زاده (۱۳۹۷) در مقاله‌ای با عنوان "تأثیر مکتب هنری سوررئالیسم بر آثار نقاشی هنرمندان ایرانی مطالعه موردی: دهه‌های ۱۳۳۰ تا ۱۳۵۰ هجری شمسی" در همایش ملی جلوه‌های هنر ایرانی اسلامی در فرهنگ، علوم و اسناد به این موضوع پرداخته‌اند که با توجه به اینکه سوررئالیسم غرب توانسته بر هنرمندان ایران تأثیر بگذارد اما همین تأثیرپذیری به یک مکتب مستقل با هویتی ایرانی تبدیل شده و یک سوررئالیسم نو با فرهنگ و خلاقیت ایرانی پدید آورده است. غفوریان راد، الهه و حسن رزمخواه (۱۴۰۱) در مقاله‌ای با عنوان "مدیریت تحلیل نقش دیو در آثار محمد سیاه قلم و علی‌اکبر صادقی با رویکرد فرمالیستی" در نشریه پژوهش‌های نوین در مدیریت کارآفرینی و توسعه کسب و کار، دوره ۳، شماره ۴ به این نتیجه دست یافته‌اند که در آثار علی‌اکبر صادقی، دیوها با استفاده از فرم‌هایی با زوایای تیز که گاه در جزئیات با فرم‌های بیضوی شکل ترکیب شده، ترسیم شده‌اند و دیوها در آثار به صورت کامل نقش نشده‌اند و از قسمت قفسه سینه تا صورت و موها نمایش داده شده است. خردمند، بهاره و مریم خردمند (۱۴۰۰) در مقاله‌ای با عنوان "تحلیل نماد انسان در آثار منتخب علی‌اکبر صادقی بر پایه روانشناسی تحلیلی یونگ" در نشریه مطالعات هنر و رسانه، دوره ۳، شماره ۵ به این موضوع پرداخته که تمام نمادهایی که در آثار منتخب از این هنرمند در کنار یکدیگر جمع شده، نشان می‌دهند که مهم‌ترین دغدغه هنرمند دنیایی است که انسان در آن زندگی می‌کند و عناصر نمادین متضادی مانند نیکی و بدی درون هنرمند دائماً در حال تقابل هستند و هر لحظه او را به سوی روشنایی و خوشبختی و یا تاریکی می‌کشاند. شایسته‌فر، زهره و اصغر کفشچیان مقدم (۱۳۹۹) در مقاله‌ای با عنوان "پژوهشی تطبیقی پیرامون مؤلفه‌های روانشناختی آثار هنرمندان نقاش نیکزاد نجومی و علی‌اکبر صادقی" در نشریه مطالعات هنر اسلامی، دوره ۱۷، شماره ۴۰ به این نتیجه دست یافته‌اند که آثار نیکزاد نجومی و علی‌اکبر صادقی به نوعی توانایی‌های ذهنی مخاطب در درک مفاهیم و باورهای درونی هنرمند را تقویت می‌کند و این تأویل و تفسیری از مؤلفه‌های روانشناختی است که در آثار این دو هنرمند ظهور یافته است. همچنین یافته‌های قربان‌نژاد زواردهی، مهدیه و سیدرضا حسینی (۱۴۰۰) در مقاله‌ای با عنوان "تحلیل کارکرد اسطوره‌های نوین در نقاشی معاصر ایران؛ مطالعه‌ی موردی آثار بهمن محمصص، علی‌اکبر صادقی، محمود سبزی و

1 Surrealism
2 Salvador Dali
3 Rene Magritte
4 Max Ernst

مهران صابر^۱ در دوره ۵، شماره ۳ نشریه رهپویه هنر حاکی از آن است که تحولات تاریخی از جمله جنگ جهانی، ظهور مکاتب و ایدئولوژی‌های جدید و مصرف‌گرایی منبعث از جهان سرمایه‌داری از دلایل کلی نمودار شدن اسطوره‌های نوین در نقاشی ایرانی است. هنرمندان مورد مطالعه علاوه بر اینکه نسبت به اسطوره‌های قدیمی رویکردی انتقادی داشته‌اند، این رویه را نسبت به اسطوره‌سازی‌های دنیای معاصر نیز در پیش گرفته و با بازسازی اسطوره‌های قدیم در بستر جدید، سعی در تسکین آلام خود نسبت به گذشته‌ی خوب از دست رفته و نیز صلح‌طلبی، هویت‌یابی و نجابت اصالت فرهنگی و اجتناب از ایدئولوژی‌های مخرب داشته‌اند. بر اساس مطالعات انجام یافته، پژوهش مستقلی که آثار علی‌اکبر صادقی بر اساس مؤلفه‌های سوررئالیسم مورد بررسی قرار دهد مشاهده نگردید و در این مقاله نگارندگان سعی در مطالعه و بررسی این موضوع جهت شناخت هرچه بهتر هنرمند ایرانی و آثار متأثر از این مکتب دارند.

۴- گذری بر مکتب سوررئالیسم

سوررئالیسم اصطلاحی است که برای اولین بار توسط گیوم آپولینر^۱ در سال ۱۹۱۷ ابداع شد و آن را به عنوان ذهنیت غیرارادی محض توصیف کرد که به صورت لفظی فرآیند حقیقی اندیشه است. ولی از سال ۱۹۲۴ برای اشاره به جنبشی که توسط آندره برتون^۲ رخ داد، "جنبش سوررئالیسم" به کار می‌رود. سوررئالیسم به معنای فراواقع‌گرایی یا گرایش به ماورای واقعیت یا واقعیت والا است که از جنبش‌های قرن بیستم، در زمان جنگ جهانی اول، زمانی که دادنیسم در حال از بین رفتن بود، توسط پیروان آن و آندره برتون به‌طور رسمی در فرانسه آغاز شد. این جنبش که تحت تأثیر آموزه‌های فروید بود، ادعا داشت که قابلیت‌های ضمیر ناخودآگاه را می‌توان از طریق الویت دادن به رویا و نادیده گرفتن کنترل خودآگاهی آشکار ساخت (لوسی-اسمیت، ۱۳۸۱: ۱۳۴). آندره برتون، بنیان‌گذار و نظریه‌پرداز این جنبش گفته است که هدف این جنبش رفع تناقضات و مشکلات پیشین خیال و واقعیت به نفع واقعیت برتر یا ناب است (چیلورز و آزبورن، ۱۴۰۰: ۱۰۷). سوررئالیسم اتوماتیسم روانی نابی است که هدف آن بیان شفاهی و یا کتبی عملکرد حقیقی فکر است؛ تفکری که بدون کنترل ناشی از تعقل و ورای هرگونه ذهنیت زیبایی‌شناسانه یا اخلاقی القا شده است. هدف این سبک یافتن حقیقت جهان از طریق ضمیر ناخودآگاه و رویاها است. واقعیت برتر نزد هنرمند سوررئالیست تصاویر و ترکیبات عالم واقعی و مادی نیستند، بلکه توهمات، تداعی‌های ترکیبی تصورات نامتجانس و غیرمنطقی و غیرمعقول ناخودآگاه است (سیدصدر، ۱۳۸۳: ۳۸۲). سوررئالیست‌ها همواره تأکید داشتند که غیر ارادی بودن طبیعت حقیقی و فردی شخصی را که به آن می‌پردازد، بسیار کامل‌تر از خلاقیت‌های ارادی فرد را آشکار می‌سازد، چراکه غیر ارادی بودن بهترین وسیله برای رسیدن به ناخودآگاه است (ایدز، ۱۳۷۴: ۱۰۳). در اندیشه هنرمندان سوررئالیست تناقض‌های متعددی را می‌توان یافت، مانند اینکه ناامیدی سرچشمه امید است و یا توجه به سحر و جادو و رد همه اصول متافیزیکی. سوررئالیست‌ها این تضادها را پذیرفته‌اند بدون آنکه بخواهند آن را به شیوه منطقی حل کنند (آلکیه، ۱۳۷۴: ۹). سوژه‌های مورد الهام در نقاشی سوررئالیسم از عمیق‌ترین افکار و رویاهای هنرمند گرفته می‌شود. نقاش سوررئالیستی سعی می‌کند عنصرهای مختلفی را به گونه‌های مختلف و غیرمنتظره‌ای کنار هم قرار دهد تا آثاری مرموز، رمزآلود، عجیب و غریب و مبهم را خلق کند تا مخاطبان را به تفکر و تأمل در معانی عمیق‌تر دعوت کند و به همین علل نقاشی‌های سوررئالیستی دارای موضوعات متنوع و تکنیک‌های هنری مختلف است. سوررئالیست‌ها به دنبال نوعی تحول و دگرگونی حیات بودند. در ایران، امین الله رضایی نخستین کسی بود که نقاشی سوررئالیسم را وارد ایران کرد و به این علت از او به عنوان پدر نقاشی سوررئالیسم ایران یاد می‌کنند. پس از آن هنرمندانی چون ایران درودی، آیدین آغداشلو و علی‌اکبر صادقی از این سبک پیروی و آثار متعددی را خلق کردند.

۵- علی‌اکبر صادقی

علی‌اکبر صادقی از نقاشان معاصر ایرانی است که شیوه او یک نوع سوررئالیسم ایرانی است. وی از سال ۱۳۵۶، به فعالیت در حوزه نقاشی سبک سوررئالیسم روی آورد و علاوه بر فضایی سوررئال که در آثارش به نمایش می‌گذارد از هنر قهوه‌خانه‌ای ایران نیز در آثارش بهره گرفته است. این هنرمند ذهنیت ایرانی خود را به خوبی توانسته در آثار سوررئالیستی‌اش نشان دهد. نقاشی‌های علی‌اکبر صادقی بازگو کننده افسانه‌ها و اساطیر شعر فارسی و همچنین شامل عنصرهایی از نقاشی‌های سنتی ایرانی است. او بیشتر تحت تأثیر کتاب شاهنامه فردوسی بوده و فرم‌های افسانه‌ای و نمادین الهام گرفته شده از شاهنامه در بیشتر آثار او دیده می‌شود. صادقی در کارهای خود هنر سنتی ایرانی را با سبک سوررئال ترکیب کرده و با استفاده از رنگ‌ها و فرم‌های فوق‌العاده اثری شگفت‌انگیز خلق کرده است (فتحعلی‌زاده کلخوران و کامرانی، ۱۳۹۸: ۵۸).

1 Guillaume Apollinaire
2 André Breton

رنگ گذاری‌های نقاشی‌های این هنرمند متأثر از هنر دوره قاجار و نقاشی‌های قهوه‌خانه‌ای است. در بسیاری از آثار علی‌اکبر صادقی خودنگاره‌های او در اثر دیده می‌شود؛ گویی خود را بخشی از دنیایی که خود خلق کرده است می‌داند. "چهره ماندگار" لقبی است که این هنرمند به عنوان یکی از پرکارترین هنرمندان ایرانی به خود گرفته است. در نمایشگاه انفرادی که با عنوان دیوانه در مدار موازی از این هنرمند در سال ۱۴۰۱ برگزار شد، شامل نقاشی‌های اکریک بر روی بوم بود. وی در این نمایشگاه، بیننده را در مقابل نیکی و شر، فرشته و شیطان، صلح و جنگ، صداقت و دورویی، عدل و نظم قرار می‌دهد. این آثار اغلب ارجاع عمیقی به مکاتب نگارگری دارند و ریشه‌شان در فرهنگ فولکلور و تصاویر عامیانه است. نقاشی‌های صادقی عمیق‌ترین دغدغه‌های انسان معاصر هستند. در واقع آثار وی نقطه تلاقی مسائل جهان امروزه با عناصر و نشانه‌های فرهنگ قدیم ایران است. در مجموعه آثار دیوانه از علی‌اکبر صادقی رنگ نمودی نیرومندتر و بارزتری نسبت به خط دارد. مضامینی چون اساطیری، حماسی و خیالی در آثار صادقی از ترکیب سنت‌های هنر ایرانی، سوررئالیسم غربی، تصاویر عامیانه و هنر آیینی جهان باستان شکل گرفته‌اند. توجه علی‌اکبر صادقی به روایت‌های انسان‌شناسانه، موجب خلق موجوداتی غریب و نقاب‌هایی دیوسان و خودنگاره‌هایی از خود شد. در نمایشگاه مذکور سه اثر از علی‌اکبر صادقی با نام‌های "پیروز"، "سیاستمدار" و "بازرگانان" به نمایش گذاشته شده‌اند که در ادامه به بررسی آن‌ها پرداخته می‌شود.

۶- پیروز

تصویر ۱: پیروز. اثری از علی‌اکبر صادقی، ۱۵۰ × ۱۰۰، ۱۳۹۶ (Url 1)

در این اثر دو موجود فانتزی در مرکز تصویر قرار دارند که به‌طور واضح دارای تقارن، توازن و تعادل است. دیو یا موجود خیالی که در وسط نگاره قرار دارد، دارای ویژگی‌های حیوانی و افسانه‌ای است. دیو اصلی در مرکز کادر به رنگ آبی با دهانی باز تصویر شده است و دیو دیگری از دهان این دیو خارج شده که با رنگ قرمز و نارنجی، با گردنی دراز و بال‌هایی شبیه به بال اژدها نقاشی شده است. در پس‌زمینه نقاشی الگوها و نمادهای مختلفی زمینه را پر کرده‌اند. دیوهای موجود در پس‌زمینه یک‌رنگ و یک‌شکل ترسیم شده‌اند. استفاده از رنگ‌های آبی، قرمز، نارنجی در نقوش دیوهای اصلی و فرعی به چشم می‌خورد. منبع نور واحدی در این اثر وجود ندارد و به همین علت در اثر به سایه‌پردازی پرداخته نشده که از ویژگی‌های بارز آن است (غفوریان‌راد و رزمخواه، ۱۴۰۱: ۲۲). با نگاه کردن به این اثر می‌توان متوجه شد که هنرمند و نقاش این اثر با صراحت تحت تأثیر جریان سوررئالیسم است چرا که با توجه به بخش نظری این تحقیق و در نظر داشتن مؤلفه‌های سوررئالیستی این اثر دارای ویژگی‌های ترسناک، زیبا و غم‌انگیز است. نوع رنگ‌آمیزی و فرم موها و پیشانی شکاف‌دار دو موجود و نیز موجودات با دندان‌های تیز و صورت ترسناک با شاخ‌هایی روی سر که پس‌زمینه اثر را پر کرده‌اند، باعث ترسناک به‌نظر رسیدن این تصویر شده است.

علاوه بر آن بهره‌جویی از اشکال هندسی با زاویه تند همچون وجود مثلث‌های بسیار در این اثر نیز عاملی بر فضای وهم‌آلود، ترسناک و خشن آن است. موجودات مختلف در این اثر نمادها و معانی مختلفی می‌توانند داشته باشند. به‌طور مثال شاخ‌های موجود بر سر موجود خیالی می‌تواند نشان از گاو و یا بز باشد که گاو خود نیز نماد قدرت است. چشمان برجسته دیو از هشجاری آن خبر می‌دهد. بال‌های این موجود نشان از آزادی و رهایی او است. دیوها و عناصر موجود در اطراف دو دیو می‌توانند نماد اساطیر کهن و فولکلور باشند. نکته دیگری که می‌توان بدان اشاره نمود، دیوهای قرار گرفته در زمینه و دیو زره‌پوش نشان از میدان جنگ دارند که دیو زره‌پوش کلاه‌خود خود را از سر برداشته و در دست گرفته است. در این حال دیو دیگری از سر آن در حال خارج شدن است و پیروزی یا رهایی هویت واقعی و دورنی را نشان می‌دهد. همچنین ریشه‌های گیاهی که بر روی شمشیر دیو نقش بسته، نشان از امید دارد.

۷- سیاستمدار

در این اثر، نقوش اصلی که دو دیو را شامل می‌شود، در مرکز کادر جای گرفته به‌طوری که تعادل و توازن در آن برقرار است. نقش‌ها و خط‌ها یک حس عمیق و رازآلودی را در ذهن مخاطب ایجاد می‌کنند. این تصویر با استفاده از تنالیت‌های رنگ‌های قرمز، آبی و سبز ترسیم شده و پس‌زمینه آن ساده و تک‌رنگ است که نقشی در آن به‌وضوح قابل تشخیص نیست و بیشتر شبیه بافت به نظر می‌رسد که با نقوش آن مرتبط باشد. دیو پایین کادر با رنگ قرمز تصویر شده است. این دیو چشمان بیرون زده و بزرگ دارد

که رگه‌های آن مشخص است و نقشی شبیه قطرات اشک اما متناسب با فضای این اثر ترسیم شده است. مردمک چشمان دیو باز بوده و پایین چشم با نقوش مثلثی شکل تزئین شده که شبیه مژه به نظر می‌رسد.

تصویر ۲: سیاستمدار. اثری از علی اکبر صادقی، ۱۵۰ × ۱۰۰، ۱۳۹۶ (Url 2)

این دیو ابروهایی پهن و رو به بالا، دهانی باز با دندان‌های تیز و گوش‌های بزرگ که حشراتی شبیه کرم یا مار با زبانی دراز و چند شاخه از آن بیرون آمده دارد که در القای هوشیاری و خشمگین بودن آن می‌تواند مؤثر باشد. علاوه بر این دیو قرمز دارای ریش است که داخل آن حشره‌ای قرار دارد و با پایبونی بسته شده است. هنرمند برای تأکید، دیو پایین تصویر را نسبت به دیو بالا بزرگ‌تر و با رنگ قرمز به تصویر کشیده است. دیو بالای کادر با رنگی مشابه به پس‌زمینه و متصل به اجزای صورت دیو قرمز همچون دماغ و دهان با حشرات بیشتری روی اجزای صورت مشاهده می‌شود. دور تا دور این دیو را اشکالی مثلثی که حسی از تهاجم را منتقل می‌کند فرا گرفته است. وجود عناصری همچون شاخه گیاهی که انتهای آن به گل رسیده و ابتدای آن که شبیه کرم و درون چشم است و سایر نقوشی که از یک بعد شبیه ازدها، مار و کرم به نظر می‌رسند حسی از ترس، آشفتگی و نابسامانی را به مخاطب می‌رسانند که البته از ویژگی‌های سوررئالیسم است.

۸- بازرگانان

اثر بازرگانان می‌تواند نمونه بارزی از ویژگی غیرعادی بودن مکتب سوررئالیسم و جلوه آن در بین آثار علی اکبر صادقی باشد.

تصویر ۳: بازرگانان. اثری از علی اکبر صادقی، ۱۵۰ × ۱۰۰، ۱۳۹۶ (Url 3)

در این اثر هنرمند برای نشان دادن نقطه تأکید، دیو را وسط بوم و بزرگ و حجیم در حالت نشسته نقاشی کرده است. دیو موجود در مرکز نگاره با ویژگی‌هایی مانند شکم عضلانی، دندان و گوش‌های تیز، ناخن‌های بلند و دامن چین‌دار ترسیم شده است. در سراسر بدن موجود، الگوها و طرح‌های پیچیده‌ای وجود دارد، همچنین اشیاء مختلفی از گوش‌ها و شاخ‌ها آویزان شده و مشخص است که فرم آن از رویا و تخیل هنرمند برگرفته شده است. صندلی که دیو بر روی آن نشسته با رنگ طلایی به تصویر کشیده شده و می‌تواند نماد قدرت و سلطنت باشد. دیو خودنگاره‌ای سیاه و سفید در دست دارد که شاید نشان مرز بین واقعیت و رویا باشد و یا نشان از هویت درونی می‌دهد. زمینه این اثر مملو از نقوش جانوری شبیه به مار که چشمانی قرمز، دهانی باز با زبانی بیرون جهیده، گوش تیز و شاخ بر دو طرف آن می‌باشد که روی بدنه آن‌ها با نقوشی که نقش بافت را به عهده دارند، پوشیده است. رنگ‌های به کار برده شده در تصویر نیز با وسعت‌های متفاوت در کنار یکدیگر قرار گرفته‌اند.

۹- نتیجه گیری

بر اساس تحلیل و بررسی آثار منتخب علی اکبر صادقی می‌توان نتیجه گرفت که در این سه اثر نقش اصلی یعنی دیوها در مرکز بوم متمرکز شده‌اند و همچنین می‌توان تقارن، توازن و تعادل نقوش را به راحتی مشاهده نمود. رنگ‌های متضاد قرمز، آبی و سبز که در رنگ‌آمیزی دیوها به کار رفته، جهت نمایاندن تناقض و تضاد بین دو دیو را نشان می‌دهد. زمینه آثار با رنگ‌های خنثی از جمله رنگ‌های خاکستری و آکر نشان داده شده‌اند که باعث بیشتر مورد توجه قرار گرفتن دیوهای مرکزی شده است و فضای زمینه را نسبت به نقش اصلی بی‌ارزش نشان می‌دهد. وجود رنگ طلایی در یک اثر برای نشان دادن ثروت به کار رفته است. نقش دیوهای مورد مطالعه، بر روی یکدیگر تصویر شده که در دو اثر "سیاستمدار" و "بازرگانان" دیو بالا با رنگ آبی و دیو پایینی با رنگ قرمز و در اثر "پیروز" این پدیده برعکس نشان داده شده است؛ دیو بالا به رنگ قرمز و دیو پایینی به رنگ آبی درآمده است. نکته مشترکی که در ترسیم دیوها دیده می‌شود، ترسیم بزرگ‌تر دیو پایینی نسبت به دیو بالایی است. به عبارتی دیگر دیوهای ترسیم شده در پایین کادر حجیم‌تر بوده و فضای بیشتری را به خود اختصاص داده‌اند. علی اکبر صادقی با استفاده فوق‌العاده از

قدرت رنگ باعث چرخش چشم بیننده در کادر شده است. از ویژگی‌های مشترک در بین دیوهای موجود در آثار علی‌اکبر صادقی می‌توان به مواردی همچون چشمان بزرگ و کشیده که نشان از هشیاری و آگاه بودن آن است، ابروهای پهن و گاهی باریک، گوش‌های بزرگ، دندان‌های تیز و برنده و زبان بیرون آورده شده اشاره کرد. داشتن سبیل یا ریش در برخی از این دیوها مذکر بودن دیو را تأیید می‌کند. با توجه به هر سه اثر می‌توان اذعان کرد دیوی که در پایین قرار دارد ظاهر آراسته‌تر و مرتب‌تری نسبت به دیو بالا دارد. چرا که دیو بالا بیشتر درگیر فرم‌ها و عناصر پیچیده است. وجود نقوش گیاهی در دو اثر مورد بررسی می‌تواند نمادی از امید در ناامیدی و یا نیکی در بدی باشد. چنانچه وجود حشرات در نقاشی‌ها نماد و نشانگر تحول، سازگاری و یا بقا می‌تواند باشد. استفاده از فرم‌های کرم شکل یا مارهای پیچیده در پس‌زمینه دو اثر "پیروز" و "بازرگانان" باعث ایجاد پیچیدگی آثار مذکور شده است. سایه‌پردازی و قلم‌گیری‌های ظریف نیز در این تصاویر قابل مشاهده است. بنابراین با تحلیل عناصر بصری سه اثر مذکور به وضوح ویژگی‌های سوررئالیسم در این آثار خود را به خوبی به نمایش گذاشته است. به طوری که می‌توان در نگاه اول ویژگی‌های آشفتگی، پریشانی، غیرعادی، ترسناک ولی در عین حال فوق‌العاده زیبا را در این سه اثر علی‌اکبر صادقی مشاهده نمود. در حالت کلی استفاده از عناصر مثلثی، رنگ‌های زنده، اندام‌ها و عضوهای دفرمه شده در دیوها، فرم‌های پیچیده در پس‌زمینه و موجودات چند چهره‌ای باعث متمایز شدن این آثار از آثار دیگر صادقی شده و بیننده را به تفکر و اندیشه عمیق وا می‌دارد.

منابع

۱. آلکیه، فردیناند. (۱۳۷۴). "مدخلی بر فلسفه سوررئالیسم". ترجمه رضا سیدحسینی. نشریه پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، شماره ۲۹، صص ۶۷-۷۶.
 ۲. ایدز، داوین. (۱۳۷۴). "دادا و سوررئالیسم". ترجمه امیرحسین رنجبر. نشریه پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، شماره ۲۹، صص ۹۰-۱۱۲.
 ۳. چیلوز، ایان و هارواد آزبورن. (۱۴۰۰). سبک‌ها و مکتب‌های هنری. ترجمه فرهاد گشایش. تهران: انتشارات مارلیک.
 ۴. سیدصدر، سیدابوالقاسم. (۱۳۸۳). دایره‌المعارف هنر. تهران: سیمای دانش.
 ۵. غفوریان‌راد، الهه و حسن رزمخواه. (۱۴۰۱). "مدیریت تحلیل نقش دیو در آثار محمد سیاه قلم و علی‌اکبر صادقی با رویکرد فرمالیستی". نشریه پژوهش‌های نوین در مدیریت کارآفرینی و توسعه کسب و کار، دوره ۳، شماره ۴، صص ۲۵۲-۲۸۷.
 ۶. فتحعلی‌زاده کلخوران، فرشته و بهنام کامرانی. (۱۳۹۷). "مطالعه تأثیر نگاه نقاشانه در آثار تصویرسازی هنرمندان نقاش ایرانی". نشریه پژوهش در هنر و علوم انسانی، سال ۳، شماره ۶، صص ۵۱-۶۳.
 ۷. لوسی-اسمیت، ادوارد. (۱۳۸۱). فرهنگ اصطلاحات هنری. ترجمه فرهاد گشایش. تهران: عفاف.
8. URL1: <https://darz.art> (access date: 1403/02/26)
 9. URL2: <https://darz.art> (access date: 1403/02/26)
 10. URL3: <https://darz.art> (access date: 1403/02/26)